

Konservatoryum Conservatorium

Başvuru | Submitted 28.01.2025
Revizyon Talebi | Revision Requested 22.03.2025
Son Revizyon | Last Revision Received 15.06.2025
Kabul | Accepted 18.06.2025
Online Yayın | Published Online 27.06.2025

Araştırma Makalesi | Research Article

 Açık Erişim | Open Access

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu 274 Numaralı Defterin Muhteviyatının Değerlendirilmesi

Evaluation of the Contents of Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection Notebook Number 274

İsmail Yörükçüoğlu ¹

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Türk Müziği Devlet Konservatuarı, Türk Müziği Bölümü, Türk Sanat Müziği Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye

Öz

Türk müziği tarihinde Muallim İsmâîl Hakkı Bey önemli bir yere sahiptir. Kendi adıyla anılan, Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu Türk müziği için önemli bir kaynak niteliğindedir. Bu çalışmada, TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu içerisinde yer alan 274 numaralı defter ve defterin muhteviyatı incelenerek tasnif edilmiştir. Defter, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri, Osmanlı Arşivi, Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu'nda TRT. MD. d. 378 dosya numarasıyla kayıtlıdır. Defterde yer alan notalar Hamparsum notalama sistemiyle yazılmıştır. Defter içerisinde 38 adet şarkı formunda eser kayıtlıdır. Çalışma, betimsel araştırma niteliği taşımaktadır. Araştırmanın modeli tarama modeli olarak belirlenmiştir. Araştırmada öncelikle defter tanıtılmış, defterde yer alan eserler tablo üzerinde tasnif edilmiştir. Ardından defter içerisinde yer alan eserler bestekârları makamları, ve usûlleri bakımından grafiklerle açıklanmıştır. Çalışmanın sınırlılıkları dahilinde defterde yer alan eserler günümüz kaynaklarıyla karşılaştırılarak incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, defterde yer alan eserlerin, künyelerinde kayıtlı usûllerden genel itibarıyla bir mertebe daha ağır notaya alındıkları saptanmıştır. Defterde yer alan eserlere ait bilgilerin incelenmesi ve karşılaştırılması sonucunda 22 şarkıya ilişkin günümüze ulaşan veri tespit edilememiştir. Bu eserlerden 3 tanesinin ise künyesinde yer alan verilerin eksikliği sebebiyle tespiti yapılamamıştır.

Abstract

Muallim İsmâîl Hakkı Bey has an important place in the history of Turkish music. The Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection, which bears his name, is an important source for Turkish music. In this study, the notebook number 274 and its contents in the TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection were examined and classified. The notebook is registered in the Presidency State Archives, Ottoman Archives, Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection with the file number TRT. MD. d. 378. The notes in the notebook are written with the Hamparsum notation system. There are 38 works in song form recorded in the notebook. The study is a descriptive research. The research model was determined as "scanning model". In the research, firstly the notebook was introduced and the works in the notebook were classified on the table. Then, the works in the notebook are explained with graphics in terms of their composers, maqams, and usuls. Within the limitations of the study, the works in the notebook were examined by comparing them with today's sources. As a result of the study, it was determined that the works in the notebook were generally notated at a slower speed than the usuls recorded in their identifiers. As a result of the examination and comparison of the information on the works in the notebook, no extant data could be determined for 22 songs. Three of these works could not be identified due to the lack of data on their identities.

Anahtar Kelimeler Türk müziği • Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu • 274 numaralı defter • Hamparsum notası • Şarkı

Keywords Turkish music • Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection • Notebook number 274 • Hamparsum note • Song

“ Atıf | Citation: Yörükçüoğlu, İ. (2025). Evaluation of the contents of Muallim İsmâîl Hakkı Bey collection notebook number 274. *Konservatoryum–Conservatorium*, 12(1), 54-73. <https://doi.org/10.26650/CONS2025-1628832>

© This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© 2025. Yörükçüoğlu, İ.

✉ Sorumlu Yazar | Corresponding author: İsmail Yörükçüoğlu ismailyorukcuoglu@gmail.com

Extended Summary

Understanding Turkish music is possible by examining its sources that have survived to the present day and have not yet been studied. For this reason, it is important to examine the sources in state archives or personal archives. In this way, a contribution will be made to the rich repertoire volume and sure steps will be taken to better understand Turkish music. The Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection is considered to be important for studies to be carried out in this direction.

In this study, the notebook number 274 and the contents of the notebook in the TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection were examined and classified. The notebook is registered in the Presidency State Archives, Ottoman Archives Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection with the file number TRT. MD. d. 378.

The aim of the research is to classify the content of notebook number 274 in the Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection and to compare the works in the notebook with the information on the works that have survived to the present day. The study to be conducted is important in terms of presenting the works in the notebook to the use and information of today's researchers. The study is limited to examining the notebook number 274 in the Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection, the classification of the works in the notebook, the work identifiers in the notebook, and the information about the works that has survived to the present day by comparing them with the accessible data.

The study is a descriptive research. The research model was determined as the "scanning model" in order to classify the works in the book number 274 of the Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection and to comparatively examine the information in the work descriptions with the data that has reached today. Content analysis was applied in order to classify the works in the book number 274 of the Muallim İsmâîl Hakkı Bey Collection and to examine the information in the work descriptions by comparing them with the information that has reached today.

The notebook contains works in song form. The works in the notebook are written with the Hamparsum notation system. There are 38 works registered in the notebook. In the research, firstly the notebook was introduced. The identification information written in Ottoman and Latin letters in the notebook was examined in the study and classified on the table. Each work is numbered sequentially on the table. The works in the notebook are classified according to maqam, usul and composer information and concretized with graphics. Then, the works were examined according to their serial numbers within the information in their identifiers and compared with the information in the determined sources. In this way, it was investigated whether the works had survived to the present day, and if there were, the surviving data and the information in the notebook were compared.

Based on the composers included in the notebook, it was concluded that the notebook could have been written in the period from the last quarter of the 19th century until 1927. When the usuls written on the titles of the works in the notebook were compared with the weight values on the notes, it was determined that the works were generally written at a slower pace. It was concluded that this situation occurred because the notator thought and evaluated the metronome speed more slowly. In some works, more or less differences have been identified between the usul information written in the work's identifiers in the notebook and the usul information that has survived to the present day about the work. It has been determined that the names of some of the composers included in the notebook are not clearly stated. No information has survived to the present day about the 22 works included in the notebook. Three of these works could not be identified due to lack of sufficient data on their identities.

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu 274 Numaralı Defterin Muhteviyatının Değerlendirilmesi

Türk müziğinin anlaşılabilmesi ve araştırmaların kapsamlı olarak sürdürülebilmesi günümüze ulaşan kaynaklarının ortaya çıkarılması ve tahliliyle mümkündür. Bu sebeple devlet bünyesinde veya kişisel koleksiyonlarda yer alan kaynaklar önem arz etmektedir. Bu kaynakların çevirisi, incelenmesi ve karşılaştırılması

zengin repertuvar hacmine katkı sağlamakla birlikte günümüze ulaşan bilgi dağarcığına da önemli derecede yeni veriler sağlayacaktır. Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar yönünden Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu'nun önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

Muallim İsmâîl Hakkı Bey'in yaptığı çalışmalar, geniş bir repertuvar, nota yayınları ve önemli bir arşivin meydana gelmesini sağlamıştır. Dârü'l-Elhân ve birçok eğitim kurumunun repertuvarının meydana gelmesinde önemli bir rol oynamıştır. Kütüphanesini oluşturan 288 adedi bulan defterler, güfte mecmuaları ve evrakını içeren koleksiyonu, Türk müziği için önemli bir kaynak niteliğindedir (Kaygusuz, 2006, s. 15). Koleksiyon, zengin yapısıyla Türk müziği repertuvarına katkı sağlayacak ve var olan zengin repertuvar hacmine ilave zenginlikler katacak bir hazine niteliğindedir. Koleksiyon içerisinde farklı notalama sistemleriyle yazılmış olan pek çok defter ve eser bulunmaktadır (Yörükçüoğlu, 2022, s. 158). Türk Müziği alanında Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu ve içeriği hakkında yapılan çalışmaların henüz yeterli düzeyde olmadığı düşünülmektedir. Koleksiyon ve içeriği hakkında yapılacak olan çalışmalarla alana önemli katkılar sağlanabileceği söylenebilir.

Bu çalışmada Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu'nda yer alan 274 numaralı defterin içeriği incelenmiş ve içerisinde yer alan eserler tasnif edilerek araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

Çalışmada öncelikle koleksiyona ilişkin bilgi verilmiş ve defter tanıtılmıştır. Ardından defterin içeriği hakkında fihrist tablosu oluşturulmuştur. Defterde yer alan eserler, tabloda verilen sıra numaraları üzerinden tanıtılmıştır. Eserler hakkında günümüze ulaşan bilgiler, çalışmanın sınırlılıkları dahilinde, belirtilen kaynaklarla karşılaştırmalı analize tabi tutulmuş, defter içeriğinde yer alan eser bilgilerinin günümüze ulaşmış olup olmadığı hakkında çıkarımlarda bulunulmuştur.

Problem Durumu

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu Türk müziği araştırmacıları için günümüze ulaşmış önemli bir kaynaktır. Koleksiyon içerisinde pek çok defter yer almaktadır. Koleksiyonda yer alan 274 numaralı defter, Hamparsum notalama sistemiyle yazılmış şarkı formundaki eserlerden oluşmaktadır. Defterde yer alan eserlerin tasnif edilerek, defterin içeriğinin incelenmesi amacıyla, araştırmaya konu problem cümlesi "Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu 274 numaralı defter içeriğinde yer alan eserler nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Çalışmada, Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu'nda yer alan 274 numaralı defterin ve içeriğinin tasnif edilmesi, defterde yer alan eserlerin günümüze ulaşan eser bilgileriyle karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Yapılacak olan araştırma, defter içerisinde yer alan eserlerin günümüz araştırmacılarının kullanımına ve bilgisine sunulması yönünden önem arz etmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu'nda yer alan 274 numaralı defter, defterde yer alan eserlerin tasnifi, defterde yer alan eser künyeleri ve eserlerin günümüze ulaşan bilgilerinin, çalışmanın yöntem bölümünde belirlenen kaynaklarla karşılaştırılarak incelenmesi bakımından sınırlandırılmıştır.

Yöntem

Çalışma, betimsel araştırma niteliği taşımaktadır. Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu 274 numaralı defterin içerisinde yer alan eserlerin tasnifi ve eser künyelerinde yer alan bilgilerin günümüze ulaşan bilgilerle karşılaştırmalı olarak incelenmesi maksadıyla araştırmanın modeli, "tarama modeli" olarak belirlenmiştir. Tarama modeli, geçmişte veya halen günümüzde var olan bir durumu, değiştirmeden var olduğu şekliyle

belirlemeyi amaçlamaktadır. Tarama modelinde önemli olan husus var olanı değiştirmeden, değiştirmeye kalkmadan gözlemlemektir (Karasar, 2022, s. 109).

İnceleme yapılırken kaynaklara ve verilere ulaşmak için doküman incelemesi ve belge taraması tekniklerinden faydalanılmıştır. Verileri içeren kaynaklar ve yazılı materyaller doküman incelemesi yoluyla analiz edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2003, s. 140). Veriler, belge taraması yoluyla kaynaklardan toplanmıştır (Karasar, 2022, s. 229).

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu 274 numaralı defterde yer alan eserlerin tasnifi ve eser künyelerinde yer alan verilerin, günümüze ulaşan bilgilerle karşılaştırılarak incelenmesi amacıyla içerik analizi yapılmıştır. Benzeşen verilerin belli kavram, tema ve başlıklar altında toplanarak yorumlanması içerik analizi olarak adlandırılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003, s. 162).

Çalışmada öncelikle defterde yer alan eski harfli/Osmanlıca ve Latin harfleriyle yazılmış olan künye bilgileri incelenerek tablo üzerinde tasnif edilmiştir. Her bir eser için tablo üzerinde sıra numarası verilmiştir. Defterde yer alan eserler makâm, usûl ve bestekâr bilgilerine göre tasnif edilerek grafiklerle somutlaştırılmıştır. Ardından eserler sıra numarasına göre künyelerinde yer alan bilgiler dahilinde incelenerek, belirlenen kaynaklarda yer alan bilgilerle karşılaştırılmıştır. Bu yolla eserlerin günümüze ulaşıp ulaşmadığı araştırılmış, varsa günümüze ulaşan veriler ve defterde yer alan bilgiler karşılaştırılmıştır. İnceleme yapılırken gerekli görülen kısımlarda eser künyelerine ilişkin görsel örnekler de verilmiştir. Verilen görsel kesitlerde yer alan Hamparsum müzik yazısıyla kaleme alınmış olan kısımların çevirileriyle örneklemeler yapılarak, incelenen hususlar hakkında çalışmanın anlaşılabilirliğine katkı sağlanmıştır.

Çalışmanın hacmi ve kapsamı öngörülerek, defterde yer alan bilgilerin karşılaştırılması amacıyla temel olarak ansiklopedik nitelikteki iki kaynak ve dijital repertuvar kaynakları kullanılmıştır. Çalışmaya konu olan defterin içerisinde yer alan eser bestekârlarının genel itibarıyla 18. ve 19. yüzyıllarda yaşamış şahsiyetler olması sebebiyle İbnülemin Mahmut Kemal İnal'ın aşağıda ismi zikredilen eseri, son asır müzikşinasları hakkında bilgileri içermesinden dolayı çalışmaya dahil edilmiştir. Defterde yer alan eserler hakkında günümüze ulaşan bilgilerin karşılaştırılması amacıyla araştırmada belirlenen temel kaynaklar aşağıdaki gibidir:

Araştırmada, Öztuna (2006) "Türk Müsiki Akademik Klasik Türk San'at Müsiki'si'nin Ansiklopedik Sözlüğü I-II" adlı eseri, İnal (1958) "Hoş Sadâ" adlı eseri, Ergen (t.y.) "Notam 1.0 Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı" çalışmada karşılaştırma amacıyla kullanılan kaynaklardır.

Ayrıca inceleme ve veri karşılaştırmaları yapılırken yukarıda bahsi geçen kaynaklara ilave olarak ulaşılabilen güncel çalışmalardan da yer yer faydalanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde öncelikle Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu hakkında bilgi verilmiş, 274 numaralı defter tanıtılmış, defterde yer alan eserler tablo üzerinde tasnif edilmiştir. Defter içerisinde yer alan eserler bestekârları, makâmları ve usûllerine göre grafiklerle açıklanmıştır. Ardından defterde yer alan eser künyelerindeki bilgiler, belirlenen kaynaklardaki verilerle karşılaştırılmıştır.

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu

Muallim İsmâîl Hakkı Bey (1866-1927) Türk müziği açısından önemli bir besteci, eğitimci, derlemeci ve arşivcidir. Binlerce notadan oluşan geniş bir arşivi günümüze miras bırakmıştır (Yavuz, 2024, s. 61). Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu günümüze kadar ulaşmış ve yakın zamanda araştırmacıların hizmetine sunulmuş önemli bir kaynaktır. Koleksiyon içerisinde Hamparsum ve Avrupa müzik yazısı temel alınarak kaleme alınmış pek çok defter yer almaktadır (Yörükçüoğlu, 2022, s. 158). Muallim İsmâîl Hakkı Bey'in 1927'de

vefatı sonrasında kütüphanesi ve arşivi İstanbul'da ikâmet eden torunu, Güneş Yağlı'ya devrolunmuştur. TRT Müdürlüğü yaptığı dönemde Cüneyt Orhon, İsmail Baha Süreksan'a arşivi tespit ettirmiştir. Ardından, koleksiyon Ankara TRT Müzik Dairesi'ne kazandırılmıştır. Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu pek çok eseri bünyesinde barındırmaktadır (Uslu, 2008, s. 155). TRT tarafından koleksiyonun erişime açıldığı ve erişim sağlandığı dönemde elde edilen verilere göre 17883 eserin kayıt altına alındığı aktarılmaktadır. Erişime açılan web sitesinin atıl olarak kaldığı ve sonrasında erişimin tamamen durdurulduğu belirtilmektedir (Yavuz, 2024, s. 64). TRT tarafından satın alınan koleksiyon, sonrasında Devlet Arşivleri Başkanlığı'na devredilmiştir (Yörükçüoğlu, 2022, s. 158). Günümüzde koleksiyon Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi bünyesinde yer almaktadır. Koleksiyon içerisinde 17349 eserin kayıtlı olduğu aktarılmaktadır (Yavuz, 2024, s. 64).

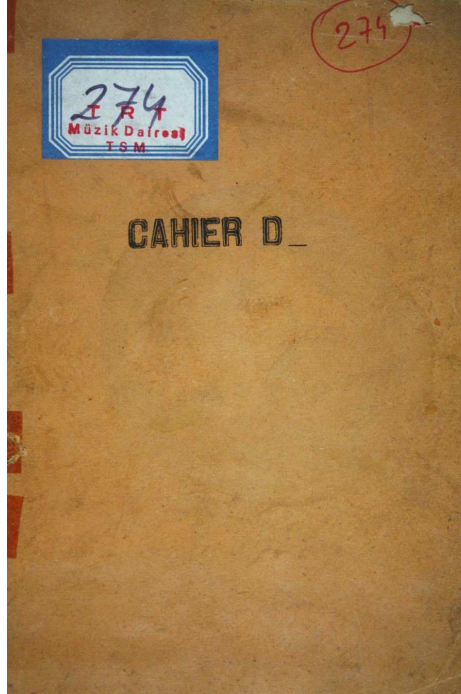
Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu 274 Numaralı Defter

Çalışmaya konu olan Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu'nda yer alan 274 numaralı defter, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda, Osmanlı Arşivi içerisinde Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu'nda yer almaktadır. 274 numaralı defter Koleksiyon içerisinde yer alan Hamparsum müzik yazısıyla kaleme alınmış az sayıdaki defterlerden biridir. Defter, ilgili arşivde TRT. MD. d. 378 dosya numarasıyla, M.01.01.1927 arşiv tarihiyle kayıtlıdır.

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu üzerine yapılan çalışmalarda defterin ince ve hacim olarak küçük bir defter olduğu aktarılmaktadır (Uslu, 2008, s. 170). Defterin kapak bölümünde 274 numarası ve TRT Müzik Dairesi'nin kırmızı mürekkepli damgası yer almaktadır. Defterin TRT Müzik Dairesi Başkanlığı'nda, İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu içerisinde, 274 numaralı defter olarak kayıtlı olduğu anlaşılmaktadır. 274 numaralı defterin kapağına ilişkin görsel aşağıdaki gibidir (Görsel 1).

Görsel 1

274 numaralı defterin kapağı

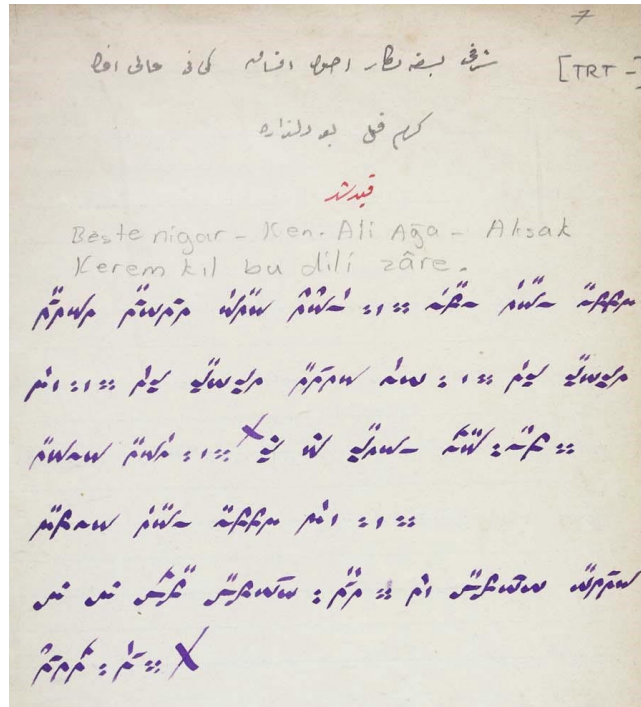
Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri

Defter içerisinde fihrist bulunmamaktadır. Defter kapak hariç 37 sayfadan oluşmakla birlikte içerisinde 38 eser yer almaktadır. Eserlerin tümü şarkı formundadır. Ancak eser notalarının altında güftelerin hece dağılımları veya sayfa üzerinde eserlerin güftelerinin tamamı yazılı değildir. Eserler sadece melodik

olarak notaya alınmıştır. Defterin içerisinde yer alan eserler Hamparsum notalama sistemiyle yazılmıştır. Eserlerin başında makâmını, formunu, usûlünü, bestekârını belirten künyeleri mevcuttur. Bu künyelerde eserin güftesinin ilk dizesi de kayıtlıdır. Eser künyeleri Osmanlıca/eski harfli ve Latin alfabesiyle yazılmıştır. Harf inkılâbından sonraki dönemde tasnif esnasında, eser künyelerinin yeniden Latin harfleriyle yazıldığı düşünülmektedir. Sayfa numaraları her sayfa üzerinde belirtilmiştir. Her sayfada [TRT-], [TRT+] veya [TRT?] şeklinde ibarelerin yazılı olduğu görülmektedir. Bu ibarelerin TRT Müzik Dairesi'nde defterin tasnifi esnasında, eserlerin o dönemde TRT repertuarında var olup olmadığını göstermek için konulduğu düşünülmektedir. Defterde yer alan sayfaların bazılarının üzerinde kırmızı kalemle “kayıd şod” = kayıt oldu notu yazılmıştır. Defterde eserlerin yazılı olduğu Hamparsum müzik yazısına ve sayfaların genel yapısına ilişkin görsel örnek aşağıdaki gibidir (Görsel 2).

Görsel 2

274 numaralı defter sayfa örneği

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri

Defterde Yer Alan Eserlerin Tasnifi

Bu bölümde, eserlerin notaları üzerinde yer alan eski harfli/Osmanlıca künyeleri ve tasnif esnasında yazıldığı düşünülen Latin harfli künyeleri dikkate alınarak, defterin içerisinde yer alan şarkılar tasnif edilerek tablo halinde sunulmuştur. Tablonun sağ tarafına eserlerin defterde yer aldığı sayfa numaraları eklenmiştir. Tablonun sol tarafında her eser için sıra numarası verilmiştir. İncelemelerdeki anlatımlar oluşturulan bu sıra numaraları üzerinden yapılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1*Defterde yer alan eserlerin tasnifi (Kişisel arşiv)*

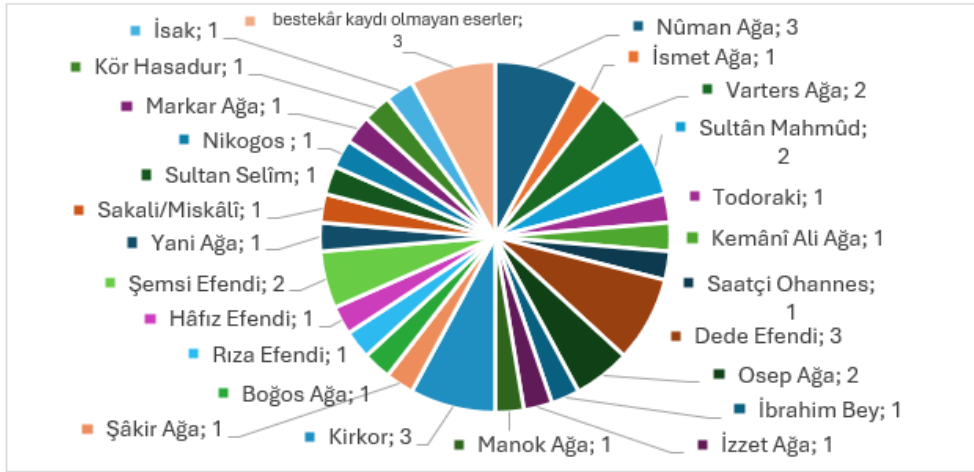
Sıra no	Makâm	Form	Usûl	Güfte	Bestekâr	Sayfa no
1	Sabâ	Şarkı	Düyek	Gel ey benim nev-nihâlim	Nûman Ağa	1
2	Hüseyinî (Baytar)	Şarkı	Çifte Sofyân	İşve nâz ile ettikçe fes	İsmet Ağa	2
3	Hüseyinî	Şarkı	Yürük Semâî	Can ü gönülden pek beğendim ben seni	Varters Ağa	3
4	Ferahfezâ	Şarkı	Aksak	Gördüm bir âfet-i devrân	Sultân Mahmud	4
5	Ferahfezâ	Şarkı	Çifte Sofyân	Güvendiğim sensin gayrı	Todoraki	5
6	Bestenigâr	Şarkı	-	Gel seninle bugün ülfet edelim	Nûman Ağa	6
7	Bestenigâr	Şarkı	Aksak	Kerem kıl bû dil-i zâre	Kemânî Ali Ağa	7
8	Nühüft	Şarkı	Aksak	Ver elden gönümü bir şivekâre	Saatçi Ohannes	8-9
9	Bestenigâr	Şarkı	Düyek	Sana gerçi aşıkım ben	Nûman Ağa	9
10	Sûzidîl	Şarkı	Düyek	Cânâ gönül verdim sana	Dede Efendi	10
11	Müsteâr	Şarkı	Ağır Semâî	Dil kapıldı sana afet	Osep Ağa	11
12	Acembûselik	Şarkı	Devrirevân	Aldı aklım yine bir nevres-nihâl	Sultân Mahmud	12-13
13	Bestenigâr	Şarkı	Aksak	Görüp senden bugün vuslat nişanım	İbrahim Bey	13-14
14	Ferahnâk	Şarkı	Çifte Sofyân	Ey kâmet-i servi revân	İzzet Ağa	14-15
15	Arazbâr	Şarkı	Aksak	Âh göreydim mâh cemâlin	Manok Ağa	15
16	Sabâ	Şarkı	Yürük Semâî	Derdile yâran olup gezmem	Kirkor	16
17	Sabâ	Şarkı	Yürük Semâî	Ey perî-rûy hüsnünün divanesidir bu gönül	Kirkor	16-17
18	Hüzzâm	Şarkı	Yürük Semâî	Güzellerin şâhısın sen	Kirkor	17-18
19	Bûselik	Şarkı	Ağır Semâî	Ey dilber-i hüsnü âfet	Şâkir Ağa	18-19
20	Hüzzâm	Şarkı	Düyek	Yeter oldu ettiğin bana felek	Osep	19-20
21	Hüzzâm	Şarkı	Aksak	Ben kuluna tâcı muhabbet giymiş idim iptida	Boğos Ağa	20-21
22	Bayâtîarabân	Şarkı	Aksak	Ey ruh-i âlî gül-i zîbende	Rıza Efendi	21-22
23	Bûselikaşîrân	Şarkı	Aksak	Bende oldum cân ile bir gül- feme	Hâfız Efendi	22-23
24	Şevkefzâ	Şarkı	Düyek	Budur mahsus dil-i âhım	Şemsi Efendi	23
25	Muhayyersünbüle	Şarkı	Ağır Aydın	-	-	24
26	Acemkürdî	Şarkı	Ağır Aydın	-	-	25
27	Acemkürdî	Şarkı	Ağır Semâî	Bir güzele bende gönül	Dede Efendi	26
28	Hüseyinîaşîrân	Şarkı	Aksak	Rûz u şeb ben âh ü vâh ettim sana	Yani Ağa	27-28
29	Arazbâr	Şarkı	Aksak	Bir nigâh ile yaktın ey mehveş teni	Şemsi Efendi	28-29
30	Arazbâr	Şarkı	Aksak	Yine gül gülsitân oldu	Sakali/Miskâlî	29
31	Hicâzkâr	Şarkı	Düyek	Ey kâni ber nakt/ Ey kân-i pür nakd-i seha	Sultân Selîm	30
32	Zâvil	Şarkı	Aksak	Efendim, nev civansın sen	Varters Ağa	30-31
33	Hüseyinî	Şarkı	Çifte Sofyân	Nev goncasın bu dil hezâr	Nikoğos	32
34	Hüzzâm	Şarkı	Aksak	Hüsnü güzel çeşmi siyeh	Dede Efendi	33

Sıra no	Makâm	Form	Usûl	Güfte	Bestekâr	Sayfa no
35	Hüzzâm	Şarkı	Aksak	Niye/yine bir nevrestedir âhu yine	Markar Ağa	33-34
36	Bayâtî	Şarkı	Aksak	Bulunmaz derdime çâre	Kör Hasadur	34
37	Bayâtî	Şarkı	Devrîrevân	Meyleyledi gönül sana	İsak	35-36
38	-	Şarkı	Çifte Sofyân	A benim sevdiğim Ali'dir Ali	-	36-37

Defterde eseri bulunan bestekârlara ilişkin oluşturulan grafik aşağıdaki gibidir (Grafik 1).

Grafik 1

Defterde yer alan bestekârlar

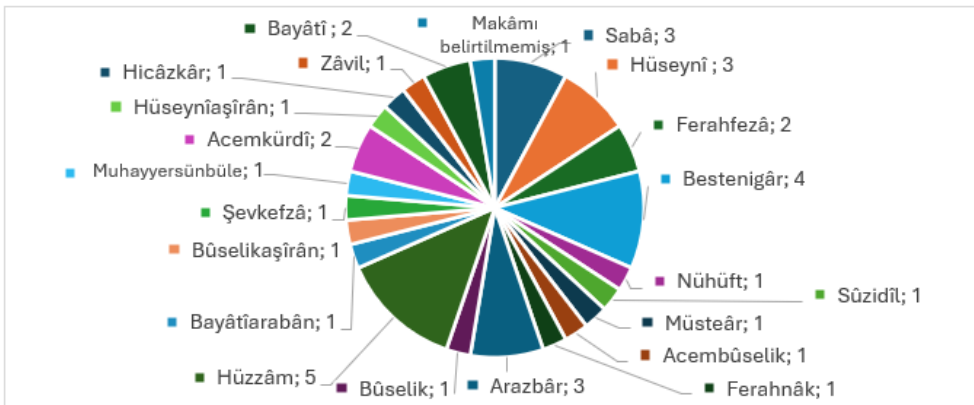
Kaynak: Kişisel arşiv

Defter içerisinde Nûman Ağa'nın 3, İsmet Ağa'nın 1, Varters Ağa'nın 2, Sultân Mahmûd'un 2, Todoraki'nin 1, Kemânî Ali Ağa'nın 1, Saatçi Ohannes'in 1, Dede Efendi'nin 3, Osep Ağa'nın 2, İbrahim Bey'in 1, İzzet Ağa'nın 1, Manok Ağa'nın 1, Kirkor'un 3, Şâkir Ağa'nın 1, Boğos Ağa'nın 1, Rıza Efendi'nin 1, Hâfız Efendi'nin 1, Şemsi Efendi'nin 2, Yani Ağa'nın 1, Sakali/Miskâlî'nin 1, Sultân Selim'in 1, Nikogos'un 1, Markar Ağa'nın 1, Kör Hasadur'un 1, İsak'ın 1 eseri yer almaktadır. 3 eserin bestekârı kayıtlı değildir.

Defterde yer alan eserlerin makâmılarına ilişkin oluşturulan grafik aşağıdaki gibidir (Grafik 2).

Grafik 2

Defterde yer alan makâmı

Kaynak: Kişisel arşiv

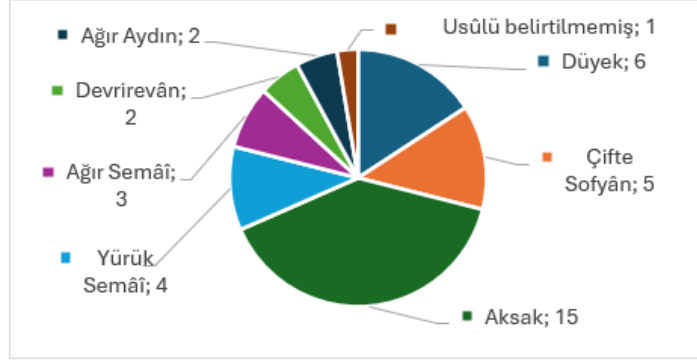
Defterde 3 Sabâ, 3 Hüseyinî, 2 Ferahfezâ, 4 Bestenigâr, 1 Nühüft, 1 Sûzidîl, 1 Müsteâr, 1 Acembûselik, 1 Ferahnâk, 3 Arazbâr, 1 Bûselik, 5 Hüzzâm, 1 Bayâtîarabân, 1 Bûselikaşîrân, 1 Şevkefzâ, 1 Muhayyersünbûle,

2 Acemkürdî, 1 Hüseyinâşîrân, 1 Hicâz-kâr, 1 Zâvil, 2 Bayâtî makâmından eserin yer aldığı görülmektedir. Bir eserin makâmı belirtilmemiştir. Defter içerisinde en çok Hüz-zâm ve Bestenigâr makâmından eserlerin yer aldığı söylenebilir.

Defterde yer alan eserlerin usûllerine ilişkin oluşturulan grafik aşağıdaki gibidir (Grafik 3).

Grafik 3

Defterde yer alan usûller

Kaynak: Kişisel arşiv

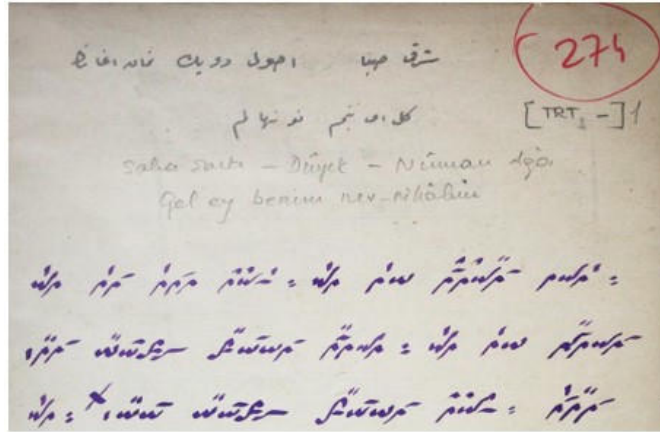
Defterde 6 Düyek, 5 Çifte Sofyan, 15 Aksak, 4 Yürük Semâî, 3 Ağır Semâî, 2 Devrîrevân, 2 Ağır Aydın usûlünden eserin yer aldığı görülmektedir. Bir eserin de usûlü belirtilmemiştir. Defter içerisinde en fazla Aksak usûlünden eserlerin yer aldığı görülmektedir.

Defterde Yer Alan Eserlerin Günümüze Ulaşan Bilgilerle Karşılaştırılması

1. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Düyek olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde usûlün 4'lük mertebede bir ölçüde tamamlanacak şekilde 2+2+2+2=8/4'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir. Usûlün/ölçünün ":" işaretiyle tamamlandığı belirtilmektedir. Nota üzerinde usûlün dağılımı ve görünümü aşağıdaki gibidir (Görsel 3).

Görsel 3

Sabâ şarkı 274 numaralı defter sayfa 1

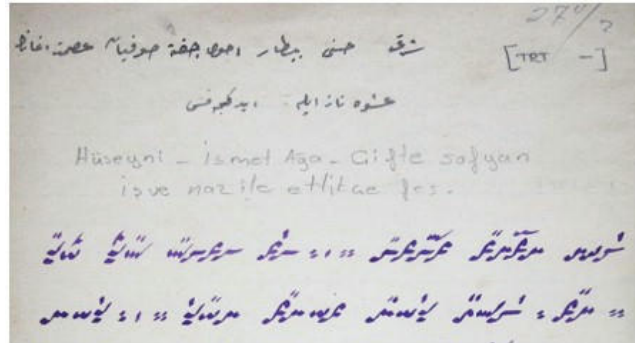
Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri

Görsel 3'te yer alan eser kesitindeki ilk dört ölçüdeki usûlün dağılımına ilişkin çeviri örneği aşağıdaki gibidir (Görsel 4).

Görsel 4*Sabâ şarkı ilk dört ölçünün çeviri örneği***Sabâ Şarkı****Kaynak:** Kişisel arşiv

1. sıradaki şarkının Nûmân Ağa'nın günümüze ulaşan eser kayıtları arasında yer almadığı görülmektedir (Ergen, t.y.; Öztuna, 2006, ss. 143-144). Nûmân Ağa hakkında yapılan güncel çalışmalarda da 1. sırada yer alan eserin varlığı hakkında veriye ulaşılamamıştır (Taşan, 2024, s. 280; Tektaş, 2020, s. 16).

2. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Künyede eserin makâmının yanında "baytar" şeklinde bir kayıt yer almaktadır. Eserin usûlü künyede Çifte Sofyân olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde usûlün 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde (2+2+2+2) + (1) /4'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir. Nota üzerinde "::" ile gösterilen kısımlar 9/4'lük bir Çifte Sofyân usûlünün tamamlandığını belirtmektedir. İki nokta ":" olarak gösterilen kısımların ise iki alt ölçüyü birbirinden ayırmak için kullanıldığı görülmektedir. Nota üzerinde usûlün dağılımı ve görünümü aşağıdaki gibidir (Görsel 5).

Görsel 5*Hüseyinî şarkı 274 numaralı defter sayfa 2***Kaynak:** Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri

Görsel 5'te yer alan eser kesitindeki usûlün ve ölçülerin dağılımına ilişkin olarak, Arel-Ezgi-Uzdilek sistemine uygun olarak yapılan çeviri örneği aşağıdaki gibidir (Görsel 6).

Görsel 6*5 numaralı görselde yer alan eser kesitine ilişkin çeviri örneği***Hüseyinî Şarkı****Kaynak:** Kişisel arşiv

Eserin bestekârı defterde “İsmet Ağa” olarak kayıtlıdır. Türk müziği tarihi içerisinde yaşamış aynı isimde biri “miskâlî” diğeri “tanbûrî” iki bestekârın olduğu görülmektedir. 2. sırada yer alan şarkının, her iki bestekârın da günümüze ulaşan eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (İnal, 1958, s. 209; Öztuna, 2006, ss. 417-418). Dijital program içerisinde yapılan taramada 2. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

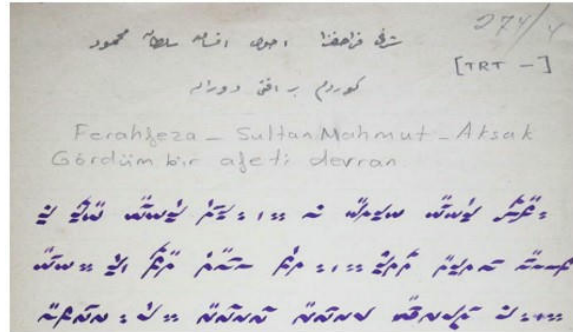
3. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârının defterde Latin harfleriyle “Vartes”, Osmanlıca “Varters Ağa” olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künye üzerinde Yürük Semâî olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde bir ölçü içerisinde 4'lük mertebeye, usûlün $2+2+2+2=6/4$ lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Kaynaklarda “Vartes” isimli bir bestekâra rastlanmamış olmakla birlikte adı geçen bestekârın “Varters” olduğu tasnif esnasında sehven bu şekilde yazıldığı düşünülmektedir. Varters adlı bestekârın kaydına ulaşılmıştır. 3. sırada yer alan şarkının, Varters'in günümüze ulaşan eserleri içerisinde yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 477). Dijital program içerisinde yapılan taramada 3. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

4. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı defterde Sultân Mahmûd olarak kayıtlıdır. Eserin usûlü künyede Aksak olarak belirtilmektedir. Nota üzerinde usûlün 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir. Nota üzerinde “::” ile gösterilen kısımlar $9/4$ lük bir Aksak usûlünün tamamlandığını belirtmektedir. İki nokta “:” olarak gösterilen kısımların ise iki alt ölçüyü birbirinden ayırmak için kullanıldığı görülmektedir. Nota üzerinde usûlün dağılımı ve görünümü aşağıdaki gibidir (Görsel 7).

Görsel 7

Ferahfezâ şarkı Muallim 274 numaralı defter sayfa 4

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri

Görsel 7’de yer alan eser kesitindeki usûlün ve ölçülerin dağılımına ilişkin olarak, Arel-Ezgi-Uzdilek sistemine uygun olarak yapılan çeviri örneği aşağıdaki gibidir (Görsel 8).

Görsel 8

7 numaralı görselde yer alan eser kesitine ilişkin çeviri örneği

Ferahfezâ Şarkı

Kaynak: Kişisel arşiv

Şarkının Sultân II. Mahmûd'un eserleri içerisinde Yürük Aksak usûlüyle kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 7). Dijital program içerisinde yapılan taramada 4. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.). Hoş Sadâ adlı eserde Sultân II. Mahmud'un bestelediği şarkıların bir kısmının listesinin aktarıldığı belirtilmektedir. İlgili listede 4. sırada yer alan esere ilişkin bir kayıt bulunmamaktadır (İnal, 1958, ss. 217-218).

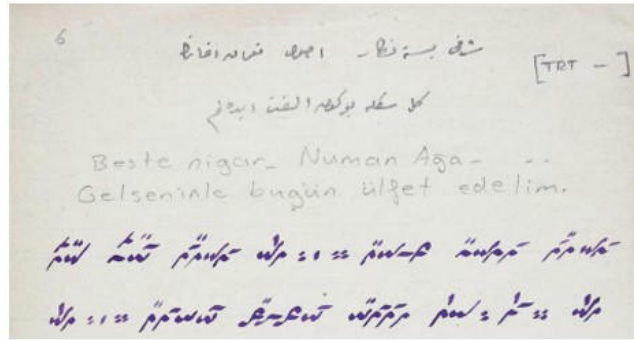
5. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin künyesinde usûlü Çifte Sofyân olarak kayıtlıdır. Ancak eserde her bir ölçünün 2+2/4 şeklinde 4/4'lük olarak yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlünün Sofyân olabileceği, eser künyesinde yer alan usûlün sehven yanlış yazıldığı düşünülmektedir.

5. sırada yer alan şarkının, bestekârın günümüze ulaşan eserleri arasında kayıtlı olmadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 397). Dijital program içerisinde yapılan taramada 5. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

6. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Nota üzerinde eserin usûlü yazılı değildir. Eserin usûlünün tamamlandığının "::" işaretiyle gösterildiği, usûlün 8+1=9/4 lük olarak yazıldığı görülmektedir. Usûlün (2+2+2+2) + (1) /4 = 9/4 olarak iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde bölümlendiği anlaşılmaktadır. Eserin 9 zamanlı bir usûlde bestelendiği söylenebilir. Eser notası üzerinde usûlün dağılımına ve yazımına ilişkin görsel aşağıdaki gibidir (Görsel 9).

Görsel 9

Bestenigâr şarkı 274 numaralı defter sayfa 6

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri

Görsel 9'da yer alan eser kesitindeki usûlün ve ölçülerin dağılımına ilişkin olarak, Arel-Ezgi-Uzdilek sistemine uygun olarak yapılan çeviri örneği aşağıdaki gibidir (Görsel 10).

Görsel 10

9 numaralı görselde yer alan eser kesitine ilişkin çeviri örneği

Bestenigâr Şarkı

?

Nûmân Ağa

Kaynak: Kişisel arşiv

6. sırada yer alan şarkının, bestekârın günümüze ulaşan eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, ss. 143-144). Dijital program içerisinde yapılan taramada 6. sırada yer alan eserin kaydına

ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.). Nûmân Ağa hakkında yapılan güncel çalışmalarda da 6. sırada yer alan eserin varlığı hakkında veriye ulaşılamamıştır (Taşan, 2024, s. 279; Tektaş, 2020, s. 15).

7. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Nota üzerinde kırmızı kalemle eski harflerle “kayd şod” = kayıt oldu yazılıdır. Eser defterde Aksak usûlüyle kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir. Eserin bestekârı Kemânî Ali Ağa olarak kayıtlıdır.

7. sıradaki şarkı, Kemânî Ali Ağa'nın günümüze ulaşan eserleri arasında yer almaktadır. Eser Yürük Aksak usûlüyle kayıtlıdır (Öztuna, 2006, s. 47). Dijital program içerisinde 7. sırada yer alan şarkının, Kemânî Ali Ağa'ya ait eserler arasında Aksak usûlüyle ve 7122 repertuvar numarasıyla kayıtlı olduğu görülmektedir (Ergen, t.y.).

8. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eser, defterde Aksak usûlüyle kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Bestekâra ilişkin herhangi bir kayda ulaşılamamıştır. Dijital program içerisinde yapılan taramada 8. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

9. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Düyek olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede bir ölçüde tamamlanacak şekilde $2+2+2+2=8/4$ 'lük olarak yazıldığı görülmektedir.

9. sıradaki şarkının, Nûmân Ağa'nın günümüze ulaşan eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, ss. 143-144). Dijital program içerisinde yapılan taramada 9. sıradaki eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.). Nûmân Ağa hakkında yapılan güncel çalışmalarda 9. sırada yer alan eserin varlığı hakkında veriye ulaşılamamıştır (Tektaş, 2020, s. 15). Ancak günümüze daha yakın dönemde yapılmış olan bir araştırmada, eserin varlığına ilişkin kaydın olduğu görülmektedir. Eserin Düyek usûlünde olduğu aktarılmaktadır (Taşan, 2024, s. 279).

10. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Düyek olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede bir ölçüde tamamlanacak şekilde $2+2+2+2=8/4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

10. sıradaki şarkının, Dede Efendi'nin günümüze ulaşan eserleri arasında yer aldığı ve Yürük Aksak usûlüyle kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 400). Dijital program içerisinde yapılan taramada 10. sıradaki şarkının Dede Efendi'ye ait eserler içerisinde yer aldığı görülmektedir. Esere ait bir repertuvar numarası kayıtlı değildir. Eserin usûlü Sofyân olarak kayıtlıdır (Ergen, t.y.). Hoş Sadâ adlı eserde Dede Efendi'nin eserlerinin bir kısmının tablosunun verildiği belirtilmektedir. 10. sırada yer alan eserin kaydı ilgili kaynakta yer almamaktadır (İnal, 1958, s. 160-170). Dede Efendi hakkında güncel olarak yapılan çalışmalarda eserin Aksak usûlünde bestelendiği aktarılmaktadır (İrden, 2012, s. 52; Salgar, 2010, s. 58).

11. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı defterde “Osep Ağa” olarak kayıtlıdır.

Günümüze ulaşan kayıtlar incelendiğinde doğrudan “Osep” isimli bir bestekâra rastlanmamakla birlikte “Osep Ebeyan” adlı bestekâr ve hânendenin kaydına ulaşılmıştır. Bahsi geçen bestekârın “Osep Ebeyan” olabileceği düşünülmektedir. 11. sırada yer alan şarkının, Osep Ebeyan'ın günümüze ulaşan eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 161). Dijital program içerisinde yapılan taramada 11. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

12. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yer aldığı görülmektedir. Nota üzerinde kırmızı kalemle eski harflerle “kayd şod” = kayıt oldu yazılıdır. Eserin bestekârı defterde Sultân Mahmûd, usûlü Devrirevân olarak kayıtlıdır. Eserin notasının 4'lük mertebeye yazıldığı görülmektedir.

12. sırada yer alan şarkının, Sultân II. Mahmûd'un günümüze ulaşan eserleri arasında yer aldığı görülmektedir (İnal, 1958, s. 218; Öztuna, 2006, s. 6). Dijital program içerisinde yapılan taramada 12. sırada yer alan şarkının Sultân II. Mahmûd'un eserleri içerisinde yer aldığı, usûlünün Şarkı Devrirevânı olarak belirtildiği ve eserin TRT repertuvarında 329 numarada kayıtlı olduğu görülmektedir (Ergen, t.y.).

13. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı defterde İbrahim Bey olarak kayıtlıdır. Bestekâr hakkında defterde başka bir bilgi bulunmamaktadır. Eser defterde Aksak usûlüyle kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlar incelenirken "İbrahim" isimli tüm bestekârların eserleri içerisinde tarama yapılmıştır. 13. sırada yer alan Bestenigâr makâmındaki eserin günümüze ulaşan kaydına rastlanmamıştır. Eserin bestekârının kim olduğu hususunda bilgiye ulaşılamamıştır (İnal, 1958, s. 204; Öztuna, 2006, ss. 378-381). Dijital program içerisinde yapılan taramada 13. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

14. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Çifte Sofyân olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

14. sırada yer alan şarkının, İzzet Ağa'nın günümüze ulaşan eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 420). Dijital program içerisinde yapılan taramada 14. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

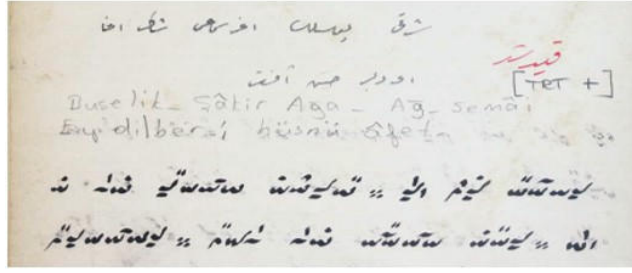
15. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT+] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı defterde Manok Ağa, usûlü Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlarda "Manok" isimli bestekâra rastlanmamıştır. 15. sırada yer alan eserin bestekârının "Hânende Manol Ağa" olduğu ve şarkının Manol Ağa'nın günümüze ulaşan eserleri arasında kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 27). Dijital program içerisinde "Manok" ve "Manol" isimli bestekârlar taranmıştır. 15. sırada yer alan şarkının Manok Ağa'nın eserleri arasında yer aldığı, TRT repertuvarında 5329 repertuvar numarasıyla kayıtlı olduğu görülmektedir. Eserin güftekarı "Mahfî" olarak kayıtlıdır (Ergen, t.y.).

16, 17 ve 18. sırada yer alan eserlerin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserlerin bestekârı Kirkor olarak kayıtlıdır. Eserlerin usûlü künyelerinde Yürük Semâî olarak kayıtlıdır. Ancak notaların bir ölçüde tamamlanacak şekilde $2+2+2/4$ şeklinde bölümlenerek 4'lük mertebeye kaleme alındığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlarda Kirkor adlı bestekârlar taranmıştır. Bahsi geçen eserlerin kaydına ulaşılamamıştır (Öztuna, 2006, ss. 159, 160, 193, 454, 455; Rona, 1970, ss. 108, 109, 110, 260, 261). Dijital program içerisinde yapılan taramada 16, 17 ve 18. sırada yer alan eserlerin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

19. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT+] şeklinde bir ibârenin kayıtlı olduğu görülmektedir. Nota üzerinde kırmızı kalemle eski harflerle "kayıd şod" = kayıt oldu yazılıdır. Eser defterde Ağır Semâî olarak kayıtlıdır. Usûlün nota üzerinde 4'lük mertebeye $2+3+2+3/4$ şeklinde bölümlenerek 10 zamanlı olarak yazılı olduğu görülmektedir. Eser notası üzerinde usûlün dağılımına ve yazımına ilişkin görsel aşağıdaki gibidir (Görsel 11).

Görsel 11*Bûselik şarkı 274 numaralı defter sayfa 18***Kaynak:** Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri

Görsel 11’de yer alan eser kesitindeki usûlün ve ölçülerin dağılımına ilişkin olarak, Arel-Ezgi-Uzdilek sistemine uygun olarak yapılan çeviri örneği aşağıdaki gibidir (Görsel 12).

Görsel 12*11 numaralı görselde yer alan eser kesitine ilişkin çeviri örneği***Bûselik Şarkı****Kaynak:** Kişisel arşiv

Günümüze ulaşan kayıtlarda eserin Curcuna usûlüyle kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 328). Dijital program içerisinde yapılan taramada 19. sırada yer alan eserin Aksak Semâî usûlüyle, 4065 repertuar numarasıyla TRT arşivinde kayıtlı olduğu görülmektedir (Ergen, t.y.). Hoş Sadâ adlı kaynakta esere ilişkin kayıt yer almamaktadır (İnal, 1958, ss. 267-268).

20. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT+] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı nota üzerinde Latin harfleriyle ve eski harflerle/Osmanlıca “Osep” olarak kayıtlıdır. Eserin usûlünün künyede Düyek olarak kayıtlı olduğu, nota üzerinde düyek usûlünün 4’lük mertebede yazılı olduğu görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlar incelendiğinde doğrudan “Osep” isimli bir bestekâra rastlanmamakla birlikte “Osep Ebeyan” adlı bestekâr ve hânendenin kaydına rastlanmıştır. 20. sırada yer alan şarkının, Osep Ebeyan’ın günümüze ulaşan eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 161). Dijital program içerisinde yapılan taramada 20. sırada yer alan eserin bestekârının Kirkor Ciğercioğlu olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Eser 11325 repertuar numarasıyla TRT arşivinde kayıtlıdır (Ergen, t.y.). 20. sıradaki şarkının ansiklopedide Kirkor Ciğercioğlu’nun günümüze ulaşan eserleri arasında yer aldığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 193).

21. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı Boğos Ağa olarak kayıtlıdır. Eserin usûlü künyesinde Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde usûlün 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde (2+2+2+2) + (1) / 4’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlar incelendiğinde “Boğos Ağa” adlı bir bestekâra rastlanmamakla birlikte “Bogos Hamamcıyan” adlı aynı isimde bestekarın olduğu anlaşılmaktadır. Bahsi geçen bestekârın defterde adı gecen

“Boğos Ağa” ile aynı kişi olabileceği düşünülmekle birlikte, 21. sırada yer alan şarkının Bogos Hamamcıyan’ın eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 169). Dijital program içerisinde yapılan taramada 21. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

22. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT+] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı nota üzerinde “Rıza Efendi”, usûlü Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlar incelendiğinde eserin Üsküdarlı Kemânî Rızâ Efendi’ye ait olduğu, usûlünün Orta Aksak olarak kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 229). Dijital program içerisinde yapılan taramada, 22. sırada yer alan eserin bestekârının Kemânî Rızâ Efendi, usûlün Ağır Aksak olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Eser 4229 repertuvar numarasıyla TRT arşivinde kayıtlıdır (Ergen, t.y.). Hoş Sadâ adlı kaynakta esere ilişkin kayıt yer almamaktadır (İnal, 1958, ss. 247-249).

23. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı Hâfız Efendi olarak kayıtlıdır. Bestekâr hakkında nota üzerinde başka bir bilgi yer almamaktadır. Eserin usûlü künyede Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Dijital program içerisinde yapılan taramada, 23. sırada yer alan eserin bestekârının Şâkir Efendi olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Bestekâr kaydının hemen yanında yer alan notta eserin Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu’nda bestekârının “Hâfız Efendi” olarak kayıtlı olduğu da belirtilmektedir. Eserin 1354 repertuvar numarasıyla TRT arşivinde kayıtlı olduğu görülmektedir. Eserin güftekarı “Faik” olarak kayıtlıdır (Ergen, t.y.). 23. sırada yer alan şarkının Sultân III. Selîm döneminde yaşamış Sermüezzîn Şâkir Ağa’nın bestelediği eserler arasında Aksak usûlüyle kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, ss. 327-328). Hoş Sadâ adlı kaynakta esere ilişkin kayıt yer almamaktadır (İnal, 1958, ss. 267-268).

24. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı nota üzerinde Şemsi Efendi olarak kayıtlıdır. Eserin usûlü künyede Düyek olarak yazılıdır. Notanın bir ölçüde tamamlanacak şekilde 4’lük mertebede $8/4$ ’lük olarak yazılı olduğu görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlar, bestekâr isminden yola çıkılarak incelendiğinde esere ilişkin bir kayda rastlanmamıştır (Öztuna, 2006, ss. 340-342). Dijital program içerisinde yapılan taramada 24. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

25. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT?] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eser üzerinde bestekâr ve güfteye ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır. Eserin usûlü künyede Ağır Aydın olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Dijital program içerisinde ilgili makâm ve usûlle yapılan taramada, 25. sırada yer alan esere ilişkin karşılaştırma yapılarak çıkarımda bulunulabilecek kayda ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

26. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT?] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eser üzerinde bestekâr ve güfteye ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır. Eserin usûlü künyede Ağır Aydın olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Dijital program içerisinde ilgili makâm ve usûlle yapılan taramada, 26. sırada yer alan esere ilişkin karşılaştırma yapılarak çıkarımda bulunulabilecek kayda ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

27. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT+] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Ağır Semâî olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde usûlün 4’lük mertebeye $2+2+2/4$ şeklinde bölümlenerek yazılmıştır.

Günümüze ulaşan kayıtlarda şarkının Hammâmizâde İsmâîl Dede Efendi'ye ait olduğu ve eserin usûlünün Yürük Semâî olarak kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 398). Dijital program içerisinde yapılan taramada 27. sırada yer alan şarkının bestekârının Hammâmizâde İsmâîl Dede Efendi, usûlünün Semâî olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Eser 2036 repertuvar numarasıyla TRT arşivinde kayıtlıdır (Ergen, t.y.). Hoş Sadâ adlı kaynakta Dede Efendi'nin eserlerinin bir kısmının tablosunun verildiği belirtilmektedir. 27. sırada yer alan eserin kaydı ilgili kaynakta yer almamaktadır (İnal, 1958, ss. 160-170). Dede Efendi hakkında güncel olarak yapılan çalışmalarda eserin güftekârının bilinmediği ve Yürük Semâî usûlünde bestelendiği aktarılmaktadır (İrden, 2012, s. 47). Ayrıca eserin bazı kaynaklarda Zekâî Dede'nin eseri olarak kayıtlı olduğu bilgisi aktarılmakla birlikte, Dede Efendi'nin eserleri arasında gösterilmektedir (Salgar, 2010, s. 52).

28. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı Yani Ağa, usûlü Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlarda doğrudan Yani Ağa isimli sadece bir bestekâra ulaşılmıştır. Bahsi geçen bestekârın Kemençeci Yani Ağa olabileceği düşünülmekle birlikte, 28. sırada yer alan şarkının Kemençeci Yani Ağa'nın eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 491). Dijital program içerisinde yapılan taramada 28. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

29. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı nota üzerinde Şemsi Efendi olarak kayıtlıdır. Eserin usûlü künyede Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlar, bestekâr isminden yola çıkılarak incelendiğinde esere ilişkin bir kayda rastlanmamıştır (Öztuna, 2006, ss. 340-342). Dijital program içerisinde yapılan taramada 29. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

30. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı nota üzerinde "Sakali" olarak kayıtlıdır. Bestekârın adının sehven yanlış yazıldığı düşünülmektedir. Eserin usûlü künyede Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ 'lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir. Eserin güftesinin Osmanlıca/eski harflerle "Yine gül gülsitân oldu", Latin harfleriyle "Yine gülsitân oldu" olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Latin harfleriyle yapılan tasnif kaydı içerisinde sehven yapılan hataların olduğu düşünülmektedir.

Dijital program içerisinde yapılan taramada eserin bestekârının Miskâlî İsmet Ağa olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Eser 11469 repertuvar numarasıyla TRT arşivinde kayıtlıdır (Ergen, t.y.). 30. sırada yer alan şarkının ansiklopedi içerisinde Miskâlî İsmet Ağa'nın eserleri arasında yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 417). Hoş Sadâ adlı kaynakta esere ilişkin kayıt yer almamaktadır (İnal, 1958, s. 209).

31. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Düyek olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde usûl 4'lük mertebede yazılıdır.

31. sırada yer alan eserin kaydına rastlanmamıştır (Öztuna, 2006, ss. 278-280). Dijital program içerisinde yapılan taramada eserin bestekârının III. Selîm, usûlünün Ağır Düyek olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Esere ait repertuvar numarası kaydı yer almamaktadır. Eserin güftesinin künyede "ey kâni ber nakt" olarak sehven yanlış yazıldığı, güftenin "Ey kân-ı pür nakd-i seha" olduğu anlaşılmaktadır (Ergen, t.y.). Sultân III. Selîm hakkında yapılan güncel çalışmalarda da eserin usûlünün Ağır Düyek olduğu aktarılmaktadır (Gözcü, 2021, s. 42).

32. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârının defterde Latin harfleriyle “Vartes Ağa”, Osmanlıca “Varters Ağa’nın” olarak kayıtlıdır. Eserin usûlü künyede Aksak olarak yazılıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlarda “Vartes” isimli bir bestekâra rastlanmamış olmakla birlikte adı geçen bestekârın “Varters” olduğu tasnif esnasında sehven bu şekilde yazıldığı düşünülmektedir. Varters adlı bestekârın kaydına ulaşılmıştır. Günümüze ulaşan kayıtlar incelendiğinde, 32. sırada yer alan şarkının, Varters’in günümüze ulaşan eserleri içerisinde yer almadığı görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 477). Dijital program içerisinde yapılan taramada 32. sırada yer alan bestekârı Varters olarak kayıtlı esere ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

33. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin bestekârı Nikoğos, usûlü künyede Çifte Sofyân olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlarda eserin Nikogos Ağa’nın eserleri arasında yer aldığı ve Yürük Aksak usûlüyle kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, ss. 118-119). Dijital program ve güncel çalışmalar içerisinde yapılan taramada 33. sırada yer alan eserin bestekârının Nikoğos Ağa, usûlünün Aksak olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Eser TRT arşivinde 8235 repertuar numarasıyla kayıtlıdır (Ergen, t.y.; Taşan, 2024, s. 277).

34. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Kaynaklarda yapılan taramalar sonucunda 34. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.; İnal, 1958, ss. 160-170; Öztuna, 2006, s. 399). Dede Efendi hakkında güncel olarak yapılan çalışmalarda esere ilişkin kayda ulaşılamamıştır (İrden, 2012, ss. 47-58; Salgar, 2010, s. 56).

35. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir. Defterde eserin bestekârı Markar Ağa olarak kayıtlıdır.

Günümüze ulaşan kayıtlar bestekâr isminden yola çıkılarak incelendiğinde esere ilişkin bir kayda rastlanmamıştır (Öztuna, 2006, s. 28). Dijital program içerisinde yapılan taramada 35. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

36. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Nota üzerinde eserin bestekârı “Kör Hasadur”, usûlü Aksak olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ ’lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Dijital program içerisinde yapılan taramada 36. sırada yer alan eserin bestekârının Kör Hasadur, usûlünün Evfer olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Eser TRT arşivinde 2567 repertuar numarasıyla kayıtlıdır (Ergen, t.y.). Asadur Ağa ismiyle rastlanan bestekârın da bahsi geçen Kör Hasadur adlı şahsiyet olabileceği düşünülmektedir. Asadur Ağa’nın bestelediği eserler içerisinde 36. sırada yer alan şarkıya rastlanmamıştır (Öztuna, 2006, s. 116).

37. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT+] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Devrirevân olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4’lük mertebeye yazılı olduğu görülmektedir.

Günümüze ulaşan kayıtlarda 37. sırada yer alan eserin Tanbûrî İsak’ın eserleri arasında Şarkı Devrirevânı usûlüyle kayıtlı olduğu görülmektedir (Öztuna, 2006, s. 392). Dijital program içerisinde yapılan taramada 37.

sırada yer alan eserin bestekârının Tanbûrî İsak, usûlünün Şarkî Devrirevanî olarak kayıtlı olduğu görülmektedir. Eser TRT arşivinde 7705 repertuvar numarasıyla kayıtlıdır (Ergen, t.y.). Hoş Sadâ adlı kaynakta esere ilişkin kayıt yer almamaktadır (İnal, 1958, ss. 206-207).

38. sırada yer alan eserin notası üzerinde [TRT-] şeklinde bir ibârenin yazılı olduğu görülmektedir. Eserin usûlü künyede Çifte Sofyân olarak kayıtlıdır. Nota üzerinde eserin 4'lük mertebede iki alt ölçüde tamamlanacak şekilde $(2+2+2+2) + (1) / 4$ lük olarak bölümlenerek yazıldığı görülmektedir.

Dijital program içerisinde yapılan taramada 38. sırada yer alan eserin kaydına ulaşılamamıştır (Ergen, t.y.).

Sonuç

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu içerisinde yer alan 274 numaralı defter, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda M. 01.01.1927 arşiv tarihiyle kayıtlıdır. Defter içerisinde yer alan bestekârların yaşadıkları dönemler de dikkate alındığında, defterin 19. yüzyılın son çeyreğinden sonra 1927'ye kadar kaleme alınmış olabileceği sonucuna varılmıştır. Defter içerisinde müellif kaydına rastlanmamıştır. Ancak defterin Muallim İsmâîl Hakkı Bey tarafından kaleme alınmış olması muhtemeldir.

Defter içerisinde yer alan eserlerin künyelerinde yazan usûlleri ile nota üzerinde yer alan tartım değerleri karşılaştırıldığında genel itibarıyla eserlerin 4'lük mertebede yazılı oldukları saptanmıştır. Ayrıca notaların künyede yazılı olan usûlden bir mertebe daha ağır kaleme alındığı tespit edilmiştir. Bu durumun, notaya alan kişinin vahid-i kıyasî yani metronom hızını daha ağır düşünmesi ve değerlendirmesi sebebiyle oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Defterde, künyelerde yazılı olan usûl bilgileriyle, eserler hakkında günümüze ulaşan usûl bilgileri arasında bazı şarkılarda farklılıklar tespit edilmiştir.

Defterde, Hamparsum notasının altında güftelerin hece dağılımına ve eser güftelerinin tamamına ilişkin verilerin yer almadığı saptanmıştır. Bu sebeple, eserlerin melodilerinin zaman içerisinde unutulmasını önlemek amacıyla defterin kaleme alınmış olması muhtemeldir. Defterin bir sâzende veya hânendeye eser melodilerini icrâ öncesinde veya esnasında hatırlatma amacıyla kaleme alınmış olması da ihtimal dahilindedir.

Defterde yer alan bestekârların bir kısmının isminin açık bir biçimde belirtilmediği tespit edilmiştir. Defterde yer alan eserlerin künyelerinde yer alan bilgilerin, belirlenen kaynaklarla karşılaştırılması sonucunda 22 eser hakkında günümüze ulaşan bilgi tespit edilememiştir. Bu eserlerden 25, 26 ve 38. sırada yer alan üç eser, künyelerinde yeterli veri bulunmaması sebebiyle tespiti yapılamamıştır.

Genel itibarıyla yapılan çalışmayla, defterin tasnifi ve incelenmesi yoluyla içeriğinde yer alan eserlere ilişkin bilgiler ve ilgili makâmlarda günümüzde kaydı olmayan eserler ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonu'nun içeriğinin ortaya çıkarılmasına ve tanıtılmasına katkı sağlanmıştır.

Öneriler

Defterle ilişkili yapılacak olan daha geniş kapsamlı çalışmalarla tespiti yapılamayan eserler hakkında yeni verilere ulaşılması mümkün görülmektedir. Künyelerinde eksik veriler bulunan eserlerin var olan künye bilgilerinden yola çıkılarak nota karşılaştırması yoluyla izine ulaşılması mümkündür. Defter üzerinde eser çevirisi, analizi ve edisyon kritik gibi yapılacak olan çalışmalarla eserlerin meşk aktarımındaki değişimi araştırılabilir. Eserlerin çevirisi yoluyla mevcut Türk müziği repertuvarına katkılar sağlanabilir. Bu doğrultuda yapılacak araştırmalarla defter ve içerisindeki eserlerle ilişkili daha kapsamlı bilgilere ulaşılması mümkün görülmektedir.

Hakem Değerlendirmesi	Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer Review	Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest	The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support	The author declared that this study has received no financial support.

Yazar Bilgileri
Author Details

İsmail Yörükçüoğlu

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Türk Müziği Devlet Konservatuarı, Türk Müziği Bölümü, Türk Sanat Müziği Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye

0000-0002-7534-8963 ✉ ismailyorukcuoglu@gmail.com

Kaynakça | References

- Ergen, A. (t. y.). *Notam Dijital Türk Müziği Repertuarı Programı* (1.0), [1A Takımı Bilgisayar Yazılımı]. Ergen.
- Gözcü, S. (2021). *III. Selim'in Ağır ve Yürük Semâilerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi* (Tez No: 678907) [Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- İnal, İ. M. K. (1958). *Hoş Sadâ*. İş Bankası Yayınları.
- İrden, S. (2012). *Hammâmizâde İsmâîl Dede Efendi'nin Mevlvî Âyînlerindeki Makam ve Form Anlayışının Türk Din Mûsikîsine Etkileri* (Tez No: 312528) [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2022). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayınları.
- Kaygusuz, N. (2006). *Muallim İsmail Hakkı Bey ve Mûsikî Tekâmül Dersleri*. İTÜ Vakfı Yayınları.
- Muallim İsmail Hakkı Bey (1927). Cumhurbaşkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Osmanlı Arşivi, Muallim İsmail Hakkı Bey Koleksiyonu (274) numaralı defter TRT. MD. d. Dosya No. 378.
- Öztuna, Y. (2006). *Türk Mûsikîsi Akademik Klasik Türk San'at Mûsikîsi'nin Ansiklopedik Sözlüğü I-II*. Orient Yayınları.
- Rona, M. (1970). *20. Yüzyıl Türk Musikisi*. Türkiye Yayınevi.
- Salgar, M. F. (2010). *Dede Efendi*. Ötüken Neşriyat.
- Taşan, T. (2024). *Fetih'ten Günümüze İstanbul Doğumlu Bestekârlar*. Mavi Nefes Yayınevi.
- Tektaş, E. (2020). *Tanbûrî Numan Ağa'nın Şarkı Formundaki Eserlerinin Arel-Ezgi-Uzdilek Ses Sistemindeki Makamsal Yapıya Göre Karşılaştırmalı Analizi* (Tez No: 634652) [Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Uslu, R. (2008). İlk Folklor Derlemecilerinden İsmail Hakkı Bey Arşivinin Önemi. *Folklor Edebiyat Dergisi*, 14(54), 152-172.
- Yavuz, S. D. (2024). Edvarların İzinden: İsmail Hakkı Bey Arşivinde Bulunan Hamparsum Defteri Üzerine Bir İnceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 10(19), 59-93.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yörükçüoğlu, İ. (2022). Tanbûrî, Bestekâr Zeki Mehmed Ağa ve Bestekârı Zeki Mehmed Ağa olarak kayıtlı Hisârûselik Saz Semâisi'nin incelenmesi. *Journal of Arts*, 5(3), 151-175.